

Музей Визвольної Боротьби України. У відділі періодичних видань.
Світлив Л. Янушевич.

Українська преса

про „Музей Визвольної Боротьби України“ і „Український Дім“ у Празі.

— „Музей Визвольної Боротьби України мусить стати святинєю нації. Вибудуймо Український Дім для Музею!“

А м е р и к а, Філадельфія, Па.,
1934, ч. 118.

— „Увійшло вже в традицію, що кожен українець, який приїздить до Праги, обов'язково мусить відвідати Музей Визвольної Боротьби України. Цей Музей, заснований р. 1925, зібрав уже великі національні скарби. В цей час тутешня еміграція об'єднана думкою придбати для Музею власну домівку, щоби його майно не опинилося колись під скрутну хвилю на вулиці. На збірку на Український Дім, що буде приміщенням для Музею, а також служитиме іншим національно-культурним цілям, — відгукнулася не лише еміграція в Чехословаччині. Гарячий заклик Музею відбився в серцях земляків-патріотів на рідних землях та в інших країнах Старого й Нового Світу — відгукнулися на нього навіть малі діти. Є пожертви по 1000 кч., є й по 50 сотиків. Хоч господарська скрута, безробіття, біда — український нарід збудує в Празі, як видно з успішного початку збірки, монумент нашої визвольної боротьби. І цей Український Дім сотками, а може й тисячами дрібних пожертв, скаже прийдешнім поколінням, що він стоїть не на допомозі з чужого боку, а на міцному фундаменті національної свідомості великої частини українського народу, — тої його частини, до якої заклик Музею дійшов. *Кожна цеглина на Український Дім — не з цегли, а з золота,*

бо свідчить про нашу здібність до об'єднаного національного чину, що вимагає патріотизму не слова, а діла. Щиро золотою буде ця цеглина для тої частини України, куди заклик Музею дійти не може...“

Братіславський Вістник,
Братіслава, 1933, ч. 2.

— „В чеській Празі — Європа — бажають чолові наші одиниці збудувати Український Дім, в котрім найшов би своє приміщення, крім інших національних установ, також Музей Визвольної Боротьби. Щоби Музей цей мав гідне приміщення, наш нарід мусить зібрати між собою на всіх землях, де перебуває, відповідну суму... Українці! Жертвуйте всі на будову Українського Дому в Празі! Жертвуйте, хто скільки може! Вписуйтеся самі і вписуйте Ваші Товариства у Фундатори Українського Дому і Добродії Музею ВБУ. Робіть між собою збірки пожертв на Укр. Дім у Празі. Використовуйте для цього кожду нагоду. Засновуйте на місцях комітети для збирання пожертв на Укр. Дім!“

Бюлетень Брацтва Українців-Католиків Канади,
Иорктон, Саск. 1934, ч. 3.

— „ 22. січня відбули пражські куріні старших пластунов і пластунок в пластовій домівці спільні святочні сходина... Вкінці промовляв бр. Командант про визвольні змагання України та про заповіді 22. січня в світлі пластових ідеалів, підкреслюючи вкінці загальний для всіх без винятку обов'язок не-

впійної, запопадливої, солідарної праці для рідного народу... Між учасниками свята переведено збірку на будову Українського Дому в Празі для Музею Визвольної Боротьби України...“

Вісти Союзу Українських Пластунів-Емігрантів, Прага, 1933, ч. 18.

— „...Український Науковий Інститут у Берліні і надалі стоїть у тіснім контакті з Музеєм та старається по можливості йти назустріч усім плянам і проектам цієї загально-української культурної інституції закордоном“.

Вісти з Українського Наукового Інституту в Берліні, 1935, ч. 2 (15).

— „Вибудування Музею Визвольної Боротьби України в Празі мусить бути пунктом чести кожного свідомого українця... Уніформи й прапори, універсали та відозви, мистецькі предмети, книжки, архівні матеріяли — все це належить нашій історії й все це ми мусимо зберегти... Вибудувавши Музей, створимо ми міцну твердиню нашого славного минулого й дамо нашій молоді традицію наших змагань та вкажемо їм мету, до якої має прямувати вона у своїх дальших змаганнях... Не тяжка це справа для нації — скласти на трьохповерховий будинок, а наслідки від вибудування власними силами Музею нашої боротьби за незалежність для нашого національного престижу будуть великі“.

Вісті, Львів, 1934, ч. 33.

— „...Музей зібрав багаті скарби великого історичного значіння. Вони проречисто свідчать про наші державні змагання і наші права на самостійне життя, вони підсилюють і креплять нас у боротьбі за власну хату на землі й служать пам'яті тих, хто в цю боротьбу вклав, що мав найдорожчого. Ці матеріяли скажуть потомним поколінням про боротьбу й жертви батьків, навчать їх цінити й поважати тих, хто працював для України й життя своє віддав її майбутньому; ці пам'ятки вкажуть нам також і на помилки минулого та остережуть перед повторюванням їх... Хай же спільними силами всього українського громадянства повстане Український Дім у Празі, як монумент героїчної боротьби Українського Народу за свою незалежність! Нехай кожен вкладе свою цеглину в його будівлю!“

Вістник, Вінніпег, Ман. 1934, ч. 18.

— „Треба дуже цінити благородну ініціативу та важкий труд, з яким ведуть свою працю ці люде, що взялися за розбудову Музею ВБУ. Не менше цінити треба великий ентузіазм, з яким спішить наш нарід, зокрема еміграція, з датками на цю ціль. „Музей Визвольної Боротьби України“ буде дійсно досягненням, якого не тільки потрібно, але й на яке заслуговує українська справа та українська традиція. Це, по нашому розумінню, має бути свягиня, в якій будуть переховуватися дорогоцінні документи з наших визвольницьких змагань, на яких спіратиметься списана наша історія“.

Вістник ОДВУ, Нью Йорк, 1935, ч. 26.

— „На обрію нашого національного діяння дві події останнього часу сильніше підчеркують потребу зберігання традиції нашої армії. Тими подіями стали: збірка фондів на будову Музею Визвольної Боротьби України в Празі і пропам'ятна вистава для вшанування двадцятиліття зорганізованя і боротьби Українських Січових Стрільців... Оці дві події є виразом ясного зрозуміння, що нація, яка прагне добути свою державну незалежність, мусить шанувати і зберігати традицію своєї армії. Це ж у тій традиції і споминах про минуле, сучасні і майбутні покоління знаходять свої символи, свої ідеали для наслідування у майбутньому. У кузні спогадів про минулі змагання родиться новий огонь, новий запал, кується нова воля до побіди... Але здійснити буде можна цей великий почин лише тоді, коли всі надішлють свої навіть найменші пожертви на будову дому“.

Вогні, Львів 1935, ч. 6.

— „Редакція закликає всіх українців скласти національний дар на будівлю Українського Дому в Празі. І найменша пожертва ліпше, ніж байдужність. Не будьмо байдужі. Даваймо пожертви самі і заохочуймо інших. Хай між нами не буде ні одного, хто не дав би своєї цеглини на Український Дім у Празі“.

Гурт уймосья. Горні Черношіце, ЧСР, 1934, ч. XI.

— „Читачі Дзвіночка! в Празі (Чехословаччина) будують Українці дім Музею Визвольної Боротьби України, де будуть переховуватися стрілецькі й козацькі однострої, зброя й інші пам'ятки української війни з 1917-1922 рр. На будову того Музею збирають жертви. Дуже красно було би, як би й читачки та читачі Дзвіночка причинилися до тої будови своїми жертвами та як би й своїх родичів попросили, щоб вислали свою жертву“.

Дзвіночок, Львів. 1934, ч. 33.

— „Музей Визвольної Боротьби України буде Український Дім у Празі й закликає всіх українців до помочі в участі в цьому будуванні. Дайте й Ви свою цеглину!“

Дзвони, Львів, 1933, ч. 10.

— „Здавалося б, що сама ідея — мати такий музей на чужині, де збігаються тепер нитки цілої Середньої Європи, повинна не то зацікавити, а й захопити українське громадянство в Галичині. Здавалося б, що справа така ясна, що про неї говорити багато не доводиться... Здавалося б, що така праця Управи Товариства зацікавить цілий край. А отже, крім байдужости для справи Музею Визвольної Боротьби наше громадянство нічого досі не виявило. Від місяця грудня 1933 йдуть та йдуть статті й заклички жертвувати на Український Дім у Празі. Для влегчення цілої збіркової акції утворено в Земельному Банку Гіпотечному у Львові окреме конто. І що ж? Сором сказати. За весь час по кінець березня вплинуло рівно — 150 зол. на Музей Визвольної Боротьби України в Празі. Сто пятьдесят золотих — на 4 мільйони українського населення в Галичині... Не думає-

мо, що чим іншим, як повною байдужністю до культурних справ — можна пояснити це таке невідраднє явище. Вже 4. ч. Вістей Музею Визвольної Боротьби України визначило було Галичині мало не останнє місце у збірковій акції: її випередила сильно Буковина, не кажучи вже про Волинь чи еміграцію... Від того часу пройшло знов декілька місяців і картина мало чим веселіша. Незабаром має появитися другий „Памятний спис жертводавців“ (на 1. 4. 1934), і на ньому Галичина знов стоїть далеко позаду української еміграції, що відбирає собі останнє від уст зі свого тяжкого заробітку і складає цеглину за цеглиною на будову такої всенародньої установи, як Український Дім у Празі. Та стоїть вона все ще дуже далеко позаду Буковини, навіть позаду Закарпаття... Де ж наші організації, товариства, що їх налічує Галичина не сотнями, а тисячами? Де ж ті Просвіти, господарські, професійні і ін. товариства, до яких звертався вже не раз Музей Визвольної Боротьби і які мали вже час відгукнутися на його зазив хоч би й найменшою якоюсь жертвою... І де ж те українське громадянство, де поодинокі українські громадяни?... Хіба ж це не сором нам? Правда, в нас раз-у-раз пояснюють, що, мовляв, збірок і так у Галичині багато... Але ж хіба всі ці пояснення — не пояснення. Правда й це, що в Краю справді багато жертвують. Але ж справа будови Українського Дому в Празі не менше важна для цілої нації, ніж усі інші галицькі місцеві національні інституції й товариства. З боку національного це великий прогріх думати, що Український Дім у Празі якась собі маленька справа нашої еміграції, що це справа для нас — дальша, мовляв, некраєва, несвоя. *Український Дім у Празі — не якась забаванка, а то й видумка нашої еміграції — а установа загально-національна в соборницькому розумінню.* Не треба ж забувати, що ініціатива до заснування Музею Визвольної Боротьби у Празі вийшла з кол Галицької Армії, що Музей і склався у своїй основі з архівних і музейних пам'яток цієї армії та й поза ними містять у собі безліч саме галицьких матеріялів... Просто вірити не хочеться, що ця байдужість така вже велика... А нове число Вістей... принесе для Галичини ще соромніший образ. Що подумують собі про Галичину інші землі, де живуть українці й де суспільство романтичними очима дивиться на нас, той колишній український Півмонт, що його вони собі беруть за зразок... **Крайній час направили лихо!**

Діло, Львів, 1934, ч. 100.

— „Ось два роки минуло, як Управа Т-ва Музей Визвольної Боротьби в Празі приступила до збірки пожертв серед українського громадянства на будову Українського Дому. Та не дивлячись на їхні щирі, патріотичні заклики... зібрано грошей порівнює так мало, що вистачить їх лише на будову двох стін... Переглядаючи ці „Вісти“ (Музею ВБУ), лице паленіє від сорому, що наша американська еміграція, досить численна (так щось до мільйону душ), не зрозуміла великого значіння будови тої величавої святині і була байдужою... Наша еміграція в Америці зна-

ходиться в значно кращих умовах, ніж наші брати в ріднім краю, а порівнювати з емігрантами, що розпорошені по всіх усядах, теж не можна, бо матеріяльне становище нашої еміграції стає просто критичним. Та не дивлячись на це, все ж ми з приємністю читаємо в тих „Вістях“, як з рідного Краю та й та бідна нещасна еміграція більше жертвенна, ніж ми — в Америці, і з останнього офірує скромну жертву на цю будову... *Ціль Музею Визвольної Боротьби така висока, така ідейна, що всі ми мусимо без виїмку скласти свою офіру і то негайно...* Правда, ми чуємо деякі глоси: та ж у нас маються великі довгі, та ж ми повинні дбати про себе, у нас безробіття і т. д. Та ми знаємо, що там, де є патріотизм, там всякі труднощі можна перебороти“.

Дніпро, Філадельфія, Па., 1934, ч. 13.

— „Цього року минає десять років від оснування цієї такої важної установи, що зібрала величезні скарби народнього добра, головно, з часів визвольної боротьби. Музей тулиться в найманому помешканні, якого не стає й до четвертини, щоб усі ці скарби розкласти, а не то, щоб їх можна упорядкувати як слід, показати їх своїм та чужим та влаштувати робітню для наукової праці... Треба, щоб наше громадянство зрозуміло вагу такої установи, як Музей Визвольної Боротьби України й допомогло теж своїми датками довести до кінця задумане діло — збудувати у Празі Український Дім“.

Життя і Знання, Львів, 1935, ч. 1.

— „Музей містить у собі не лише матеріяли про збройну й політично-дипломатичну боротьбу нашого народу за визволення, а також і про національно-культурне відродження України й про історію жіночого руху, праці окремих визначних наших жінок (маларську, літературну, наукову й т. д.). Щоб усе це відповідно примістити та мати можливість і далі громадити ці матеріяли, треба мати для них відповідне помешкання. Справа Українського Дому в Празі є справою загально-національною, це є завдання також і всього українського жіноцтва. *Українське жіноцтво це завдання здійснює й pomoже довести його до успішного кінця.*“

Жінка, Львів, 1935, ч. 4.

— „Управа Музею звертається тепер до всього українського громадянства по всіх українських землях і на еміграції суцього, до українців усіх класів, професій, до різних українських установ і організацій, до українців старших і молодших, до українських дітей — до всіх з проханням дати свої пожертви на Український Дім у Празі. Дати хто скільки може, але дати всім, щоб кожний українець, кожна українка поклали свою цеглину на будову свого Музею Визвольної Боротьби України. Зокрема Музей звертається до українського жіноцтва дати свої, хоч і невеликі пожертви на цю святу національну справу. Музей просить українське жіноцтво всіх українських земель, всі українські жіночі організації й по всіх закутках світу розсіяних українських поодиноких жінок взятися за цю справу збірки пожертв на Український Дім у

Празі, як у колах своїх знайомих, так і серед членів жіночих організацій. Українське жіноцтво остільки дозріло політично й національно, що вже не потребує того, щоб йому доводили, скільки користи може принести цілій українській справі збудування власного музейного дому на чужині, ні того, що *українські жінки, як гарячі патріотки, мусять цю справу взяти близько до серця й допомогти здійсненню задуманого діла*. Український Жіночий Союз у Празі приєднує свій заклик до заклику Управи Музею й просить українське жіноцтво всього світу допомогти справі збірки пожертв на будову Українського Дому для нашого Музею Визвольної Боротьби України...

Жіноча Доля, Коломия, 1934, ч. 21.

— „За небагато років буквально з нічого виростає у Празі велика національна українська установа, про яку сьогодні знають всі, навколо якої об'єднуються всі й для якої скрізь і всі зносять цеглу, щоб побудувати свій власний Український Дім“.

Жіночий Світ, Пітсбург, Па., 1934, ч. 5—6.

— „Музей Визвольної Боротьби України зібрав багато матеріалу збройної боротьби, пам'ятки нашого державного будівництва, української дипломатичної служби й зносить з чужими державами, нашої культурної праці й розвитку, наших успіхів на полі мистецькому, численні пам'ятки окремих діячів і т. д. Треба знати Музей Визвольної Боротьби, треба бачити всі ті скарби, що їх він уже змістив у собі, треба знати роль подібних установ у інших народів... — щоб збагнути все значіння Музею Визвольної Боротьби України для нашого майбутнього“.

Канадійський Фармер, Вінніпег, Ман., 1934, ч. 32.

— „Настав ювілейний рік десятиліття Музею, що має принести йому власний музейний дім. Здійснення цього залежить від кожного з нас. Кожний мусить дати свою пожертву, організувати збірку в своєму товаристві й серед знайомих. Кожний має подбати, щоб та організація, до якої він належить, також стала учасником великої національної справи наших днів“.

Кооперативна Республіка, Львів, 1935, ч. 3.

— „Радісно бачити, як українці з усього світу цеглину за цеглиною складають національний дар на Український Дім у Празі — навіть безробітні емігранти, ба, навіть малі діти! Як би так і кожний визначніший та заможніший наш діяч чи діячка і кожна видатніша національна організація чи установа — усі дали свою цеглину, то скоро можна було б замкнути збірку“.

Лікарський Вістник, Львів, 1935, ч. 1.

— „Не будемо розводитися над тим, яку велику вагу для культури кожної нації має Музей; числом таких установ, між иншам, міряють у світі звичайно ступінь культури народів. Музей Визвольної Боротьби України зібрав великі культурні скарби і значіння

його тим більше, що таких скарбів серед теперішніх умов не має й не може мати ні одна подібна народня установа в Краю... Наш Музей міг би відіграти в нашому національному життю ту саму роль, що її мав і все ще має для Поляків швайцарський Раперсвіль, покликаний до життя після упадку польського повстання 1863 року... Кажемо, міг би, якщо тільки широкі кола українського громадянства звернули на нього належну увагу та усвідомили собі ту його величезну вагу...“

Літопис Червоної Каліни, Львів, 1934, ч. 2.

— „Акція Українського Дому стала вже справою нашої національної чести. *Українці на очах цілого світу складають іспит із своєї організованости й жертвенности*. Національна гідність наша вимагає, щоб цей іспит був успішним — щоб якнайскорше ми зібрали потрібну для будівлі суму і здійснили проєкт. Значна частина вже зібрана, треба лише закінчити!... Треба, щоб до цієї акції чим скорше прилучилися й наші брати на Далекому Сході... Віримо, що кожна організація й кожний українець Далекого Сходу дасть на це святе діло все, що тільки зможемо дати“.

Маньджурський Вістник, Харбін, 1934, ч. 22.

— „За цих 10 літ Музей розрісся незвичайно і зовсім достатньо віддзеркалює наші визвольні змагання і рух відродження перед світовою війною та культурну і політичну діяльність українців після неї. Музей має великі колекції, заложив бібліотеку та архів і зібрав одинокі щодо кількості назв і укомплетованості колекцію української преси. Немало наукових робітників вже досі користувалося збірками Музею для своїх дослідів, але правильне наукове використання зібраних матеріалів дуже утруднене через недостачу місця. А для дослідів Музей представляє зовсім ввімкову цінність, бо являється живою традицією, наглядним пам'ятником хвилини осягнення наших національних ідеалів. Вагу такої традиції для національного виховання давно зрозуміли на заході. Сотні народніх шкіл з цілої Німеччини рік-річно приїздять до берлінського Цойгавзу оглянути пам'ятки славного минулого своєї батьківщини. Настрій пієтизму навиває уладження Музею в Домі Інвалідів у Парижі. Багато нових європейських урядів вважає за один із перших своїх обов'язків плекати культ історичного минулого. В наших обставинах мусить прийти свідоме бажання цілої нації до збереження пам'яток з нашої визвольної боротьби. Тому кожний свідомий українець мусить чим може причинитися до вбудування Українського Дому в Празі, єдиного надійного притулку для збереження збірок Музею“.

Мета, Львів, 1934, ч. 25.

— „Рідко коли в історії нашого культурного руху наше громадянство в Галичині виявило так багато... ба й дуже ости, як саме щодо цієї нашої установи, такої важної для недержавного народу. Від майже десятиох років наша політична еміграція тулить коло свого серця український Раперсвіль —

і даремно нагадує раз-у-раз краєві, що його обов'язок допомогати С о б і (не кому ж) — утримати для С е б е, для свого майбутнього це народне придбання. Вже тепер скриває в собі Музей незлічені архівні багатства — але ж вони, здебільша, п о з а к о п у в а н і. Бо того приміщення — й так утримуваного на кошти одного земляка з Америки, фанатика Музею д. Лисюка — того приміщення може стати на яку десятину того, що має Музей... Управа рішилася на дуже сміливий крок: поставити для Музею в Празі Український Дім... Треба, щоб той дім був власністю цілого народу, щоб народ наш, де тільки до того має змогу, докладав свої цеголки, у формі пожертв на його будову... Галицька земля недоцінювала досі ваги Музею і це дуже болюче... Те, що, мовляв, у нас і без того є на що складати — не може бути виправданям такої байдужості“.

Н а з у с т р і ч, Львів, 1934, ч. 2.

— „Два рази говорив Ювілят. По академії — просив земляків своїх, щоб вони об'єдналися і, спільно приготовані, зустріли надходячі великі події. Промова його зробила величезне вражіння. Другий раз говорив при столі вже тільки в українському оточенні. Оповідав, як повстала думка збудувати Український Дім у Празі, та які в нас можливості до її здійснення. Щоб прискорити справу, потрібна більша участь українського загалу. І тому професор І. Горбачевський закликає всіх українців до жертвенності на цю велику ціль“.

Н а р о д н а В о л я, Скрантон, Па., 1934, ч. 71.

— „... незабаром мине десять років, як у столиці Чехословаччини, у Празі, повстала одна з найважливіших українських культурних установ: Музей Визвольної Боротьби України. І не тільки архівні матеріали з часів великого народнього здвигу 1917—1920 рр., не тільки пам'ятки з боротьби за наше визволення, але це все, що в різних часах давало свідоцтво про нашу національну працю на всіх полях, — знайшло місце в зборах Музею. Вже тепер, коли Музеєві з браку коштів, ще далеко до повного впорядкування своїх скарбів, збори його можуть сповнити кожного члена української нації — гордощами. Правда, нам важко міряться з іншими націями, які у тяжких хвилинах свого життя розпоряджали більшими матеріальними засобами, що на довгі часи забезпечували існування музею. А отже, хоч і не дуже багаті, ми, знаючи вагу такого одинокого в нас українського музею, мусимо його підтримати й своїми жертвами забезпечити йому його існування, поволі підготовлюючи для нього ґрунт під його власну домівку. Особливо українці-лемки в Америці й Канаді повинні допомогти Музеєві, бо як не жалували одні своєї крові для свого народу, то другі бодай лептою піддержать цей музей, щоб задержати останки свідків тої боротьби для наступних поколінь“.

Н а ш Л е м к о, Львів, 1934, ч. 22.

— „Зараз, коли Музей з реліквіями великих змагань української нації не може стояти

на рідній землі, наш обов'язок вибудувати його на чужині, де він служитиме могутнім зряддям нашої культурної та політичної пропаганди, символом бажань українців... Тому обов'язком кожного з нас є посилено допомогти будові Музею. Напруження на двоповерховий будинок не може бути непосильним для багатомільйонної нації. Криза чи скрута не сміють перешкодити нам у виконанні наших обов'язків... Отже хай ніхто не зістане позаду! *І найменший даток означає крок вперед, до здійснення мети“.*

Н а ш С т я г, Шикаго, Ілл., 1934, ч. 40.

— „Зі звіту директора найяскравіше виходить, що Музей конче потребує власного помешкання. Збудують йому українці дім — буде розвиватися й сповняти своє національне призначення. Лишать і надалі в наняттю помешканні — не замре, але муситиме тяжко боротися з бідю... (Зі звіту скарбника) видно, що акція Музею набула загально-національного значіння, що на неї відгукуються так українці Бразилії, як і Буковини, католики й православні, гетьманці й республіканці. Цікаво представляється зіставлення пожертв за окремими країнами. У викладі скарбника, ніби у фільмі, проходить Галичина, Буковина, Закарпаття, Волинь, далі еміграція, українські колонії Північної й Південної Америки та Далекого Сходу... За океаном збіркову акцію організувати тяжче... Там, зокрема в Злучених Державах і Канаді, вона ще не дала сподіваних результатів, але є надія, що за допомогою місцевих організацій тамошні громадяне виконають свій національний обов'язок. Зі звіту видно, що коли б українські організації Америки й Канади вписалися в Добродії та Фундатори Українського Дому (цебто дали від 10 до 25 дол.), то Український Дім уже був би збудований“.

Н е д і л я, Львів, 1934, ч.

— „Треба, щоб кожна жіноча організація, як і кожна українська жінка, склала свою жертву на цю ціль. Хай кожна дасть, скільки може, але нехай дадуть всі, не відкладаючи“.

Н о в а Х а т а, Львів, 1934, ч. 4.

— „Вубудувавши в центрі Європи свій Музей, ми перед усім світом заманіфестуємо наше непохитне бажання далі змагатися за краще майбутнє нашої батьківщини. Поки не стане на своїй землі такий Музей, доти мусимо зберігати свої дорогоцінні рештки на чужині, де вони гратимуть пропагандивну роль й то значно більшу, ніж яка друкована книжка, або брошура. Музей не спростуєш, не скритикуєш — він говорить наочною мовою німих виставлених експонатів — однак ця мова промовляє кожному до почувань і зміслів. Треба вважати щасливим вибором місця для Музею саме Прагу...“

Н о в и й Ч а с, Львів, 1934, ч. 240.

— „З Музею відхожу з якимсь складним почуттям. З одного боку гордість з нашої боротьби й творчості — Музей викликає таку гордість. А з другого — жаль і сум, що ми за стільки років не спромоглися дати для Музею те найелементарніше, чого він вима-

гає для того, щоб робити своє національне призначення. Музей потребує належного приміщення, яке може мати лише у власному музейному домі. Потрібує мати видавничі можливості, щоб видавати принайменше Річник. Потрібує мати більше робочих рук для праці над музейними матеріалами. Все це потрібно. Для державної установи все це легко здійснимо, але українці сьогодні не мають держави... Чужою ж державною допомогою для свого самотнього Музею Визвольної Боротьби українці не користуються й користуватися не сміють. Музей, як національна українська установа, мусить лишитися незалежним від чужих впливів і претензій, мусить бути національною власністю українського народу. В таких обставинах єдина надія на українське громадянство, яке своїми жертвами має забезпечити існування й дальший розвиток Музею ВБУ. Так було у чужинців, коли вони боролись за своє визволення. Так мусить бути і в нас! І хай так буде!..."

Новий Шлях, Саскатун, Саск.,
Канада, 1934, ч. 33.

— „Історична традиція свідчить, що українське духовенство віддавна брало визначну участь у культурно-національному житті і дбало про громадсько-просвітні справи українського народу. Ця традиція каже нам сподіватися, що й у такій важній загальнонаціональній справі, як Музей Визвольної Боротьби України, все українське духовенство чинною допомогою відгукнеться на цей заклик“.

Правда, Львів, 1934, ч. 37.

— „Коли ми це все собі усвідомимо, а саме: що Музей Визвольної Боротьби України в нас є лише один, що він є нашою установою національною, в се українською, що він служить покажчиком нашої культури і нашої волі до державного життя, то для нас стане цілком ясним, як вага цього Музею, так і потреба для нього власного Українського Дому в Празі. Ми будемо знати, що це завдання є загально-національним, що ніхто з українців не сміє стояти осторонь від нього в ролі байдужого обсерватора. Ми будемо знати, що справа Українського Дому в Празі є справою нашої національної репрезентації, що Український Дім Музею Визвольної Боротьби України буде для чужинців доказом наших державних стремлень, що здійсненням цього завдання заманіфестуємо нашу силу й єдність. Не будьмо ж байдужі до цієї справи!“

Праця, Прудентополіс,
Бразилія, 1934, ч. 27.

— „Можна бути певним, що наше патріотичне громадянство своїми жертвами допоможе... з успіхом закінчити розпочату акцію та що Український Дім у Празі вже в найближчому часі служитиме гідним приміщенням Музею Визвольної Боротьби України. Редакція закликає всіх своїх читачів і прихильників скласти... як найщедрішу пожертву на будівлю Українського Дому в Празі.“

Проблем, часопис підкарпатської
молоді, Прага, 1934, ч. 5.

— „Буковинці від початку дуже уважно поставилися до цієї справи й поспішили дати свою поміч. Буковина перша у великому числі відізначалася на заклик Музею — сотні людей склали свої пожертви на Український Дім у Празі. Буковинська молодь виявила великий організаційний хист і охоту в справі збірки, а буковинське громадянство — щедру жертвенність. З Буковини прийшли й перші пожертви від українських дітей... Хай Буковина, як і раніше, веде перед і своєю жертвенністю хай служить прикладом не тільки для своїх земляків у Румунії, а для всіх українців Старого й Нового Світу...“

Рада, Чернівці, 1934, ч. 25.

— „Тільки здійснення наміченого плану щодо забезпечення Музею власною домовіською допомогою Товариству приступить до реалізації всіх тих широких перспектив, які відкриваються перед ним для розвитку Музею в майбутньому.“

Рідна Школа, Львів,
1934, ч. 15—16.

— „Безперечно, що саме заложення Музею й будова Дому для нього є незвичайно добрим ділом.“

Самостійність, Чернівці,
1934, ч. 26—27.

— „Тут також хочу згадати, що між іншими українськими здобутками на чужині, які я мав нагоду бачити, не можна забути про Український Музей у Празі. Це традиція української нації. Всі дорогоцінні річі варта заховати. Та, на жаль, мушу сказати, що вони марнуються, бо прямо нема їх де поскладати. Тримують їх у місці — щось у роді американської шанди (шопи). Та тільки завдяки старенькому професорові Антоновичові, котрий піклується всіма річами, вони не знищилися... Іван Вінаш, Белвіл-Ньюарк, Н. Дж.“

Свобода, Джерзи Ситі, Н. Дж.
1934, ч. 261.

— „Вже багато високих церковних достойників і рядового священства нашого дало свої датки й організували по своїх дієцезіях і парохіях збірку на будівлю Українського Дому в Празі. Віримо, що за допомогою українського духовенства Музей вже в найближчому часі успішно закінчить поставлені перед ним завдання.“

Свобода, Ужгород, 1934, ч. 30.

— „Треба, щоб кожний член кожного українського кооператива в повній свідомості великого значіння свого українського визвольного музею, не відкладаючи дав свою цеглину на будівлю Українського Дому в Празі. Треба, щоб кооперативні діячі включили справу Українського Дому в свої чергові завдання, популяризували її серед українського громадянства й дбали про її здійснення... Своє перше десятиліття Музей Визвольної Боротьби України мусить відсвяткувати у власному музейному домі!“

Сільський Господар,
Львів, 1934, ч. 19.

— „Українська Січ на III. Олімпіаді в Празі.. Звідси відїздили учасники до нашої домівки або відвідували ще перед тим Музей Визвольної Боротьби України, де голова Музею проф. Д. Антонович давав пояснення“.

Січ, журнал Українського Січового Союзу закордоном, Прага, 1934, ч. 2.

— „Час застановитися над тим, й дати відповідь, чому ми, нащадки великого народу, що вмів жертвувати кровю кращих синів за своє майбутнє, не можемо відразу здійснити такої простої й так очевидно потрібної річі, як Український Дім для свого єдиного Музею Визвольної Боротьби України. Де наша тисяча тих, що мають вписатися у Фундатори Українського Дому й Добродії Музею Визвольної Боротьби? Для них час уже давно зголоситися. Вони мовчать, не маємо їх — хай буде так! Але маємо сотні національних організацій. Треба, щоб зголосилися вони і то без проволікання. Їхніх сил вистарчить не то що для одного українського дому, а для кількох палаців у всіх головніших столицях Європи. А коли до закликів Музею лишаться байдужими і глухими не тільки наші „меценати“, а й наші національні організації, ми наражаємо на шкоду не тільки свою єдину національну інституцію, а виставляємо на ганьбу своє ім'я та репутацію...“

Січ, Шикаго, Ілл. 1934, ч. 22.

— „Центральний Союз Українського Студентства на своєму X. Зїзді заслухав інформації про діяльність Музею Визвольної Боротьби України, зокрема про організацію музейного відділу п. н. „Архів Українського Студентства закордоном“. Висловлюючи своє повне признання для цієї праці, Зїзд постановив: а) уважати Музей Визвольної Боротьби України центральною архівною установою ЦЕСУС-а і всіх об'єднаних у ньому організацій; б) допомогати Музеєві в його дальшому збиранню архівних і музейних матеріалів українського студентства.“

Студентський Шлях, Львів, 1934, ч. 5—6.

— „За цей час Музей розвинувся до значіння національної української установи. Для свого дальшого існування й розвитку Музей потребує власного для своїх потреб пристосованого помешкання. Музейний дім у Празі може бути побудований лише на кошти свого українського громадянства. Ніяких чужих допомог у цьому ділі не може бути.“

Стяг, Станиславів, 1934, ч. 11 (33).

— „Відкриття Українського Дому в Празі буде великим загально-національним святом, буде тріумфом національної праці, нашої національної єдності, свідомости, буде великим здобутком українства взагалі, зокрема в очах чужинців — наших приятелів, та одночасно буде великим ударом для наших ворогів, що все хочуть бачити нас розведнаними та безсилями.“

Табор, Варшава, 1932, ч. 18.

— „Пошліть скоріше Вашу пожертву! Не відкладайте!“

Технічні Вісти, Львів, 1934, ч. 1.

— „Його вибудування є справою всіх, усього українського громадянства, цілої нації нашої... Але в першу чергу се справа Ваша, Українські Емігранти, бо для Вас є чужою байдужість, бо для Вас призначено долею працювати й боротись не тільки за себе, а й за тих, у кого руки в кайданах і хто сьогодні не може не тільки будувати, а навіть і жити. І Ви відізнаєтесь на цей заклик і — з того останнього, в поті чола заробленого — понесете цеглину до цеглини на спільну національну справу. Вибудований з Ваших пожертв Музей Визвольної Боротьби України стане несокрушимою твердинею українства в західній Європі. Ваша жертвенність запалить серця всіх українців, викличе пошану чужинців і сповнить гордощами ваших нащадків.“

Тризуб, Париж, 1934, ч. 1 (107).

— „Українське громадянство всіх земель приступає до виконання важного діла, збудування Українського Дому в Празі... Політичні обставини не дозволяють розбудувати Музей Визвольної Боротьби на українській землі. Він був би наражений на знищення, поки не має своєї держави... Давно відчувалося потребу здвигнення такого дому. Українцям бракувало осередка, який лучив би всіх синів українського народу без огляду на їх переконання, який дав би захист найбільшій українській святощі, Музеєві Визвольної Боротьби. Дотеперішня винаймлена, дуже скромна домівка Музею не може помістити й малої частини тих незвичайно вартісних експонатів, які почали напливати до нього... Українське Бюро в Лондоні звертається до українського громадянства з закликом збірки на ту ціль. А щоб цей заклик не кінчати словом, але ділом, Українське Бюро зобов'язується асигнувати своїх 100 доларів аж до висоти між 2000 і 3000 доларів до кожних 100 доларів, зібраних українським громадянством і переданих скарбникові Управи.“

Укбюро, Лондон, Комуникат для преси ч. 21. з 12. XI. 1932.

— „Акція в національній й загально-українською. Українці без ріжниць територіяльного походження, партійної, релігійної і класової приналежности жертвують на цю ціль. В музейній акції Українського Дому здійснюється воля нації.“

Українське Слово, Буенос Айрес, Аргентина, 1934, ч. 29.

— „...видно, що Музей базпереривно збогачується новими збірками, що теперішне приміщення Музею не може вже містити всіх цінних матеріалів. Збіркова акція на будову Українського Дому в Празі... охоплює всі наші суспільні верстви від північної і південної Америки й Канади через європейську еміграцію та Галичину, Закарпаття, Буковину, Волинь, Бесарабію аж до Далекого Сходу. Приємно вражає у цьому загально-українському ділі участь нашої молоді до дітей включно.“

Українське Слово, Ужгород, 1934, ч. 27.

— „В цей рік українське громадянство збудує для Музею власний Український Дім у Празі.“

Українське Юнацтво,
Львів, 1935, ч. 3 (23).

— „Ще недовго й велика ціль буде досягнена — тому останні зусилля! Великий наряд українській мусить знайти в собі досить сил для вибудування двоповерхової кам'яниці, що послужить певним притулком для наших національних скарбів. Хай ні один українець не залишиться поза списком жертводавців Музею. Хай кожен доложити свою цеглину до будови. Коли нам пощастить швидко й зорганізовано перевести будову, то це буде доказом, що українці можуть спромогтися на великі діла в боротьбі за остаточну національну ціль.“

Український Бескид,
Перемишль, 1935, ч. 2.

— „Память героїв визвольних змагань найкраще пошануєте датком на будову Музею Визвольної Боротьби України.“

Український Голос,
Вінніпег, Ман., 1934, ч. 42.

— „Доручається всім організаціям перевести збірку на Український Національний Дім у Празі“ (З постанов зїзду Ради Союзу Українських Еміграційних Організацій в ЧСР).

Український Самостійник,
Ліберец, ЧСР, 1935, ч. 1.

— „Жертуйте всі на Український Дім у Празі хто скільки може!“

Український Сокіл
Прага, 1935, ч. 1 (8).

— „Всі, хто шанує Великі Дні 22. січня, найсвітліші дні нашого визволення, виявлять це по змові як найщедрішим даром Музею Визвольної Боротьби України на Український Дім у Празі.“

Український Тиждень,
Прага, 1934, ч. 4 (59).

— „З нашої поразки у визвольних змаганнях мусили ми навчитися, що національне виховання у нас мусить бути підсилено. Музей з реліквіями наших культурних, військових та мистецьких досягнень матиме під національно-педагогічним оглядом значіння цілком необчислиме. Історія — найшовіністичніша наука; це добре знають большевики, редукуючи в своїх школах навчання історії до мінімуму даних про минуле комуністичної партії. Наш обов'язок у боротьбі за власну державу є високо тримати культ нашого минулого. Ми мусимо підтримати будову Музею Визвольної Боротьби України, бо його значіння у викликанні любови до нашого рідного історичного минулого є цілком одиноким.“

Український Хлібороб,
Курітиба, Бразилія, 1934, ч. 37.

— „Кожен мусить розуміти, яку велику роль має для нас усебічне вивчення нашої

недавньої визвольної боротьби, пізнання наших похибок і недостач, оцінка наших добрих сторін. Тільки, коли ми досконало пізнаємо всі наші добрі й злі риси в минулих змаганнях, можемо мати шанси на повторення боротьби вдруге з більшими вигледами на успіх. Для вивчення історії 1917—1920 рр. має Музей Визвольної Боротьби України зі своїми багатими архівами сирового матеріалу, унікальною збіркою преси та колекціями річевими цілком виімкову вартість... Щоб уможливити правильне наукове використання збірок є можливий один вихід: вибудування окремого будинку, хай невеличкого... Даючи свою цеглину на Український Музей у Празі, тим самим дається запоруку кращого майбутнього нашого народу, бо кладеться підвалини під належне вивчення минулого. Кожен хай допоможе посильним датком успішному закінченню справи“.

Українські Вісти,
Едмонтон, Алта, Канада, 1934, ч. 39.

— „Музей Визвольної Боротьби України збирає пожертви на Український Дім у Празі... Пошліть скоріше Вашу пожертву! Зробіть збірку у Вашім товаристві! Не відкладайте!“

Учительський Голос,
Мукачів, 1933, ч. 9.

— „Серед наших молодих установ навряд чи можна вказати другу, щоб так розвинулася й розрослася, як ця. Багаті збірки, дорогоцінні матеріали й... надзвичайно скромне, просто нужденне улаштування. А в той час з кожним тижнем і місяцем перед Музеєм виривають усе нові й нові завдання, Музей утворює усе нові й нові відділи, формує нові збірки й колекції. Музейний матеріал зростає, але праця над його упорядкуванням і використанням чим далі стає тяжчою. Згорнені в теках і скринях музейні матеріали лишаються неприступними для оглядан. Потрібне помешкання! — Своє власне, для музейних потреб пристосоване помешкання. Музей звертається до громадянства. Ні до кого іншого за допомогою він не звертається й звертатися не може — тільки до свого українського громадянства, яке прагне визволення й національним цілям якого Музей служить... Ніяких чужих грошей — ні субсидій, ні позичок — тут бути не може, лише свої українські пожертви“.

Хліборобський Шлях,
Львів, 1934, ч. 34.

— „... національна честь велить нам усім — кожному з нас! — подбати, щоб наші національні святощі... мали достойне приміщення, свій „Пам'ятник визвольної боротьби“ — Український Дім у Празі. Хайже кожний виконає свою повинність — доложити і свою цеглину на цей наш пам'ятник. Збудований жертвами всіх — і тих, що полягли, і тих, що живуть — цей пам'ятник українських визвольних змагань кликатиме безнастанно всіх нас до визволення, до перемоги!“

Час, Чернівці, 1934, ч. 1699.

Дайте й Ви свою цеглину! Пошліть скоріше Вашу пожертву! Зробіть збірку у Вашім Товаристві! Не відкладайте! Жертуйте всі на Український Дім у Празі хто скільки може! Гроші слати на адресу директора Музею: Prof. D. Antonovuč. PRAHA - Nusle, 245. Czechoslovakia. В Чехословаччині краще посилати на конто в Поштовій Щадниці: 80940 Praha.
